Як кажуть, не встигло ще висохнути чорнило після травневої постанови КМУ №91 (за Уряду Гройсмана) про 50-відсоткове скорочення державних службовців, як уже 10 вересня Верховна Рада поспіхом проголосувала у першому читанні за законопроект №1066 «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади», у якому знову черговий сюрприз, звісно, для держслужбовців. Як не дивно, але, мабуть, усі народні депутати починали своє професійне життя із державної служби. І нинішні парламентарі дуже поважно називають себе: ми – державні службовці. Але в чому різниця? По-перше, вони уже не того польоту. По-друге, якби на них поширювався законопроект №1066, а не про статус народного депутата, то, мабуть, вони спішно б залишали стіни ВРУ...

Дуже влучно характеризує цей законопроект прислів'я: «Бий свій свого, щоб чужий боявся». Він рясніє такими новаціями, які збагнути дуже важко. Причому, продумано настільки хитромудро, аби держслужбовці не могли захистити свої діючі права і гарантії. Розробники законопроекту відразу відсікли цю можливість, увівши норму про непоширення на них законодавства про працю (ніби вони другосортні). Цей законопроект попросту знищить законне регулювання трудових відносин державних службовців майже у всіх сферах, включаючи оформлення трудових відносин, гарантій в оплаті праці, виплати компенсацій.

Обухом по голові б'є запровадження для державних службовців контрактної форми без чіткого визначення випадків її застосування, на що вказував Конституційний Суд України. Що важливо для працюючої людини? Стабільність. Упевненість на робочому місці – це добрий стимул працювати краще, відточувати професійну майстерність для забезпечення ефективної реалізації державної політики. А контракт має відтінок тимчасовості. Його застосування на посадах держслужбовців, на мій погляд, недоречне, адже ці посадовці з першого трудового кроку зобов'язані навчатися, удосконалюватись, підвищувати кваліфікацію, складати екзамени, щорічну оцінку... Контрактна система нівелює цю відпрацьовану систему.

Зовсім незрозумілими є пропозиції у законопроекті щодо виведення питання колективно-договірного регулювання поза правові межі (щоб профспілка не могла захистити їхні права). Єдина гарантія в оплаті праці - мінімальний розмір посадового окладу групи 9 не може бути менше двох прожиткових мінімумів для працездатних осіб, який на сьогодні більш ніж удвічі менший фактичного його розміру. Підготували автори законопроекту ще одну новацію: відтепер розмір заробітної плати конкретного працівника буде встановлювати керівник. Це щоб розсварити працівників, поділити на «чорних» і «білих»? Ось така гарна корупційна складова.

А чого коштує норма законопроекту про звільнення державного службовця у період тимчасової непрацездатності або відпустки. Спасибі, хоч датою звільнення визначили кінець лікарняного та перший робочий день після відпустки. І ніхто з депутатів не заперечив, що це незаконно.

На жаль, така доля українських державних службовців, яким постійно дістається, як кажуть, і у хвіст, і в гриву. Їм розширюють коло обов'язків, їх тримають у шорах надвідповідальності і в той же час вони перебувають під дамокловим мечем ймовірних скорочень ... А законопроект №1066 довершив усі «добрі» наміри попередників щодо своїх колег, тільки низової ланки.

Автори законопроекту вважають, що реалізація ЗУ «Про державну службу» від 10. 12. 2015 р. показала зайву бюрократизацію процесу призначення на посади держслужби і звільнення з неї, стимулювання безвідповідальності і безкарності держслужбовців. Саме тому вони внесли зміни, які, на їхню думку, повинні перезавантажити владу. Можливо, під перезавантаженням влади і зменшенням бюрократизації мали на увазі розрив у будь-який момент контракту, а причину завжди можна знайти?

Президія обкому профспілки працівників державних установ, первинні профспілкові організації дуже стурбовані народженням такого законопроекту, який перекреслює усі сформовані трудові відносини у сферах державної служби і не підтримує запропоновані новації, які принижують статус держслужбовців. Не менш занепокоєна новаціями і Профспілка працівників державних установ. Її представники брали участь у роботі підкомітету та Комітету ВРУ з питань державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування й висловили свої пропозиції і зауваження до законопроекту.

Складається таке враження, що державні службовці державі непотрібні і є намір їх різними методами «викосити». Такий підхід міг бути дещо виправданим, якби уже завершився процес децентралізації, але ж реформа місцевого самоврядування забуксувала. Якщо будуть створені умови, запропоновані законом, державні службовці просто поповнять ряди безробітних. Більш того, їх навіть не попередять за 2 місяці про наступне звільнення. А хто ж тоді впроваджуватиме політику держави на місцях, забезпечить надання доступних та якісних адміністративних послуг?

Враховуючи те, що запропоновані норми порушують законні права державних службовців, у першу чергу ст. 22 Конституції України, яка засвідчує, що при прийняті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, обком профспілки звернувся з листами до голови Верховної Ради України, голови профільного комітету, народних депутатів з проханням доопрацювати законопроект і змінити його вектор – з карального на стимулюючий до виконання завдань державної служби.

Якщо держслужбовці стоять власній державі поперек горла, то, можливо, перейменувати їх на офісних працівників і тоді – жодного головного болю. До речі, бюджетне фінансування на 2020 рік порівняно із 2019 роком по державній службі зменшено до 67 відсотків. Логічне продовження законопроекту...

Віктор Федотов,
голова обкому профспілки працівників державних установ

P.S. А тим часом, друге читання не забарилося – 19 вересня закон прийнято і передано на підпис Президенту України. (Почали з державної служби, хто наступний?) На щастя, депутати прислухалися до окремих пропозицій і зауважень галузевої профспілки й залишили доплату за ранги, визначили перелік держслужбовців, щодо яких будуть застосовуватися контракти (7 відсотків працівників), розширили сферу застосування трудового законодавства для регулювання праці держслужбовців та ін.

А поки готувався матеріал до друку, стало відомо, що закон Президент України підписав.